

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 211/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Pohančenikom, Palárikova 93, Čadca, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B4-9C/48/2022, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. B4-9C/48/2022 z 5. septembra 2023 a uzneseniu Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. B4-9C/48/2022 z 3. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) a uzneseniami o výške náhrady trov konania, ktoré navrhuje zrušiť. Žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu vo veci opäť rozhodnúť a konať bez zbytočných prietáhov.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom sp. zn. 9C/48/2022 z 20. apríla 2023 poskytol súdnu ochranu nároku sťažovateľky na zaplatenie sumy 1 700 eur s príslušenstvom z titulu nesplatennej pôžičky a priznal jej voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške trov konania rozhodol mestský súd obsadený vyšším súdnym úradníkom uznesením z 5. septembra 2023. Sťažnosť smerujúcu proti tomuto uzneseniu, v ktorej sťažovateľka namietala nepriznanie položky náhrady straty času (k úkonu účasť na pojednávaní), mestský súd obsadený sudcom zamietol ako nedôvodnú. Na podporu svojich tvrdení o nemožnosti určenia a priznania posudzovaného nároku z úradnej činnosti bez ingerencie sťažovateľky citoval judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 191/2020).

3. Nesprávny právny výklad vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pri rozhodovaní o nároku náhrady straty času podľa § 17 ods. 1 vyhlášky predstavuje ústrednú tému sťažnostnej argumentácie. Podľa sťažovateľky je náhrada straty času súdom zistiteľná aj bez aktivity strany sporu (na rozdiel o náhrady cestovného, o ktoré ani nepožiadala). Argumentuje, že aj keď súd nemal iné poklady, mal vychádzať z najkratšieho možného času, ktorý by právny zástupca stratil cestou medzi advokátskou kanceláriou a sídlom súdu. Predmetná vzdialenosť a trvanie cesty predstavujú skutočnosť, ktorá je dostupná z akejkoľvek voľne dostupnej internetovej stránky. Výpočet náhrady straty času by podľa sťažovateľky neznamenal znalostnú ani časovú prekážku. Odôvodnenie výroku napadnutého uznesenia preto považuje iba za výhovorky, ktoré nie sú hodné súdnej inštitúcie. Osobitne namieta neprihliadnutie na dôkaz o dĺžke trvania cesty medzi oboma sídlami v rámci sťažnostného konania. Tvrdí, že tak ako súd nemal ako zistiť výšku náhrady, tak ani sťažovateľka takúto vedomosť do vydania uznesenia mestského súdu (o vyčíslení trov konania, *pozn.*) nemala. Prieťahy v konaní odôvodňuje najmä nedodržaním 60-dňovej lehoty na vydanie uznesenia o výške trov konania (súd mal rozhodnúť 29. augusta 2023 a rozhodol 5. septembra 2023).

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd sa najskôr zaoberal tým, či má právomoc preskúmať obidve napadnuté uznesenia. V súvislosti s namietaným porušením označených práv uznesením mestského súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podanej sťažnosti mestský súd (sudca), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľky. Z uvedeného dôvodu je potrebné ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu mestského súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Preto bude ústavný súd posudzovať opodstatnenosť ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k uzneseniu mestského súdu o trovách konania vydaného sudcom.

5. Podstatou tejto ústavnej sťažnosti je argumentačný „spor“ medzi sťažovateľkou a mestským súdom o tom, či náhrada stratu času predstavuje takú zložku trov konania, ktorej konkrétnu výšku súd (ne)má možnosť určiť bez adekvátnej procesnej aktivity strany sporu, ktorej takého trovy vznikli.

6. Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia mestského súdu (bod 14), vo svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti sa ústavný súd zaoberal posudzovaním prípadu, ak základ pre nárok je z obsahu súdneho spisu zrejmý (tak ako v prípade sťažovateľky), ale vyčíslený nebol (III. ÚS 191/2020). Pokiaľ sťažovateľ chcel, aby mu bola priznaná náhrada cestovného a náhrada za stratu času (teda také zložky trov konania, ktorých konkrétnu výšku súd nemá možnosť vyčísliť len na základe údajov vyplývajúcich zo súdneho spisu), mal sám vyvinúť aktivitu a predložiť

pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka všetky potrebné doklady preukazujúce výšku trov. Ústavný súd takýto záver všeobecných súdov nepovažoval na rozdiel od sťažovateľky za taký, ktorý by popieral zmysel a účel právnej úpravy (III. ÚS 191/2020 bod 32, ďalej aj m. m. IV. ÚS 299/2021, II. ÚS 260/2022, I. ÚS 483/2022, I. ÚS 549/2022, IV. ÚS 82/2024).

7. Ústavný súd sa v plnom rozsahu k tejto (už) ustálenej judikatúre prikláňa, aj pokiaľ ide o použitie v prerokúvanej veci.

8. Ústavný súd uznáva, že Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) neobsahuje ustanovenie o povinnosti vyčíslieť trovy konania, táto povinnosť advokáta je však pri riadnom plnení svojich povinností implicitná. Vyplýva z pravidla, že súd pri určení výšky náhrady trov vychádza z obsahu súdneho spisu, teda toho, čo je preukázané (§ 251 ods. 1 CSP). Preto v záujme preukázania výšky požadovaných a vynaložených trov bolo potrebné trovy súvisiace s náhradou za stratu času riadne vyčíslieť, keďže je prirodzené, že preprava rozličnými dopravnými prostriedkami trvá rozličný čas. Bolo teda v záujme strany konania a v súlade so zásadou právo patrí bdelym, *nota bene* u advokáta, aby tak urobil a riadne ich vyčíslil (m. m. II. ÚS 260/2022, I. ÚS 483/2022). Z pohľadu ústavného súdu sťažovateľka svojou argumentáciou relativizuje dispozičnú zásadu, čím extenzívne a nenáležite interpretuje povinnosť súdu rozhodovať o výške trov konania z úradnej povinnosti, ak z objektívnych dôvodov súd nepozná okolnosti podstatné pre určenie ich výšky.

9. Preto, pokiaľ sa sťažovateľka domáhala priznania položky náhrady straty času k úkonu účastí na pojednávaní, bola by to relevantná požiadavka, ak by súdu predostrela túto žiadosť spolu so všetkými potrebnými dokladmi preukazujúcimi vznik a výšku trov (ktoré nevyplývajú z obsahu spisu) riadne a včas, teda ešte pred rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP. Uplatnenie požiadavky náhrady straty času neskôr až v štádiu sťažnostného konania stráca svoje opodstatnenie, pretože naráža na § 245 CSP, keďže všetky relevantné okolnosti determinujúce ich výšku museli byť sťažovateľke v čase vzniku trov známe (III. ÚS 191/2020, por. bod 34). O to menej dosahuje námietka nepriznania náhrady stratu času ústavnoprávny rozmer v konaní pred ústavným súdom, ak ústavný súd stabilne judikuje ústavnú udržateľnosť zamietnutia sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, ktorým nepriznal náhradu za stratu času, ak strana včas nepreukázala potrebné skutočnosti pre vyčíslenie jej nároku (por. bod 6 tohto uznesenia, *pozn.*).

10. Pretože v danom prípade mestský súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov (Civilný sporový poriadok a vyhláška) a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že neexistuje relevantná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na jednej strane a napadnutým uznesením mestského súdu na strane druhej, a tak odmietol jej ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

11. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) postupom mestského súdu, túto časť ústavnej sťažnosti je potrebné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde]. V čase podania ústavnej sťažnosti (20. februára 2024) bolo už konanie o výške trov konania, ktorého výsledkom boli označené uznesenia, už právoplatne skončené vydaním napadnutého uznesenia z 3. januára 2024 (právoplatné 31. januára 2024), čím bola právna neistota sťažovateľky odstránená

(I. ÚS 10/98, III. ÚS 224/05, IV. ÚS 201/2018). Ústavný súd pripomína, že poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013).

12. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu